

विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा, पुणे
या संस्थेचे अहमदनगर येथे स्थलांतर
करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्र. विरोड २०२४/प्र.क्र.५१/पदु-२
मंत्रालय विस्तार, मादाम कामा मार्ग, दालन क्र. ५१८,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक- १९ ऑगस्ट, २०२४

वाचाः- १. कृषि व पदुम, विभाग शासन निर्णय क्र.पसंप्र-१००१/प्र.क्र.२९(भाग-४)/पदुम-१,
दि. २५/०५/२००४
२. कृषि व पदुम, विभाग शासन निर्णय क्र.विपनि-२०२१/प्र.क्र.२८/पदुम-२, दि. २४/०७/२०२३
३. आयुक्त पशुसंवर्धन यांचे पत्र क्र. रो.नि./RDIL/स्थलांतर/७७/७९८९/२०२३/पसंप्र -१२
दि. ०७/०८/२०२४

प्रस्तावना:-

पशुपालन व्यवसायात पशु आरोग्य हा महत्वाचा घटक आहे. पशुधनापासून जास्तीत जास्त उत्पन्न मिळावे यासाठी पशुधनाच्या आजाराचे वेळीच निदान होवून त्यावर उपचार करणे अत्यंत गरजेचे आहे. यास्तव राज्यातील पशुधनामध्ये येणाऱ्या साथीच्या रोगाची लक्षणे विचारात घेवून सदर रोगाचे रोग निदान करून रोगाचा प्रादुर्भाव ठाळण्यासाठी राज्यात ८ विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा स्थापन करण्यात आल्या आहेत. त्यापैकी पुणे विभागात पुणे व कोल्हापूर अशा २ प्रयोगशाळा कार्यान्वीत असून, उर्वरीत ६ प्रयोगशाळा नाशिक, छत्रपती संभाजी नगर, लातूर, अकोला, नागपूर आणि चिपळूण येथे कार्यरत आहेत.

पुणे विभागात २ विभागीय प्रयोगशाळांशिवाय राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण विभाग, पुणे अशा एकूण ३ रोगनिदान प्रयोगशाळा सुरु आहेत. विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा, पुणे व राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण विभाग, पुणे या दोन्ही प्रयोगशाळा एकाच इमारतीत कार्यरत आहेत. दोन्ही प्रयोगशाळा एकाच इमारतीत असल्याने कामाचे विकेंद्रीकरण होत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यात २० व्या पशुगणनेनुसार १८,४१,७७५ पशुधन घटक आहेत. सदर जिल्ह्यातील पशुधनांची मागील तीन वर्षात तपासणी करण्यात आलेल्या रोग नमुन्यांची संख्या जास्त आहे. त्यामुळे अहमदनगर जिल्ह्यातील पशुधनास तात्काळ रोग निदानाची सुविधा उपलब्ध होणे आवश्यक वाटते. सदर स्थितीत अहमदनगर जिल्हाचा समावेश नाशिक विभागीय प्रयोगशाळेच्या अंतर्गत होत असून नाशिक विभागीय प्रयोगशाळेच्या कार्यक्षेत सुमारे ५०,२२,५७९ इतके पशुधन घटक येतात. सदर संख्या ही राज्यातील इतर प्रयोगशाळापेक्षा जास्त असल्याने नाशिक विभागीय प्रयोगशाळेच्या कामकाजाची विभागाणी होणे ही आवश्यक ठरते.

उपरोक्त पार्श्वभुमीवर राज्यातील ८ विभागीय प्रयोगशाळांच्या कार्यक्षेत्रात बदल करण्याची आवश्यकता व त्याअनुषंगाने पुणे येथील विभागीय प्रयोगशाळा अहमदनगर येथे स्थरांतरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

पुणे विभागात कार्यरत असलेल्या ३ पशुवैद्यकीय रोग निदान प्रयोगशाळा तसेच विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा, नाशिक यांच्या अधिपत्याखालील नाशिक, धुळे, नंदुरबार आणि अहमदनगर या जिल्ह्यातील पशुधनाची संख्या विचारात घेता, नाशिक विभागीय प्रयोगशाळेच्या कार्यक्षेत्रात सर्वात जास्त पशुधन घटक असल्याने पुणे येथील विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा अहमदनगर येथे स्थलांतरीत करण्यास खालील अटींच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे :-

- १) पुणे येथील विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा सदर प्रयोगशाळेच्या आस्थापनेवर श्वानप्रतिबंधक पथकासाठी पशुधन विकास अधिकारी व पशुधन पर्यवेक्षक या संवर्गातील प्रत्येकी १ पद वगळता उर्वरीत पदांसह विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा स्थलांतरीत करण्यात यावी.
- २) श्वानप्रतिबंधक पथक हे राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण विभाग, पुणे यांच्या अधिनस्त कार्यरत राहील.
- ३) जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, अहमदनगर यांनी स्थलांतरीत होणाऱ्या प्रयोगशाळेसाठी जिल्हा पशुवैद्यकीय सर्वचिकीत्सालय, अहमदनगर या कार्यालयाच्या आवारात इमारत उपलब्ध करून द्यावी.
- ४) सदर प्रयोगशाळा कार्यन्वीत करतांना सर्व जैव सुरक्षा नियमांचे पालन करणे बंधनकारक राहील.
- ५) या संस्थेसाठी लागणारी जागा व क्षेत्रफळ या साठी शासन निर्णय कृषी व पदुम विभाग दि.२४.०७.२०२३ अन्वये नवनिर्मित विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा, लातूर करिता मंजूर आराखडा गृहीत धरण्यात यावा.
- ६) अहमदनगर येथील रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा कार्यान्वीत झाल्यानंतर राज्यातील विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळांचे कार्यक्षेत्र पुढील प्रमाणे राहील:-

अ.क्र.	विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळेचे नाव	कार्यक्षेत्रातील जिल्हे
१	अहमदनगर	अहमदनगर, पुणे, सोलापूर
२	कोल्हापूर	कोल्हापूर, सांगली, सातारा
३	नाशिक	नाशिक, धुळे, नंदुरबार, जळगाव
४	छ.संभाजी नगर	छ.संभाजीनगर, जालना, बीड, परभणी
५	लातूर	लातूर, धाराशिव, हिंगोली, नांदेड
६	अकोला	अकोला, अमरावती, बुलढाणा, यवतमाळ, वाशीम
७	नागपूर	नागपूर, वर्धा, भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर, गडचिरोली
८	चिपळूण	ठाणे, पालघर, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, रायगड, मुंबई उपनगर, मुंबई

- ७) सदर रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा स्थलांतरणासाठी तसेच कार्यान्वयानासाठी येणारा खर्च उपआयुक्त पशुसंवर्धन, अहमदनगर यांनी “कार्यालयीन खर्च” या बाबी खाली उपलब्ध असलेल्या निधीतून भागवावा.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेला असून, त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२४०८९९९२५५०७००१ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नोंवाने,

(नि. भा. मराळे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत:-

१. मा. मंत्री (पशुसंवर्धन व दुर्घटव्यवसाय विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे/ अहमदनगर
४. सर्व प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त
५. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त
६. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद.
७. जिल्हा कोषागार अधिकारी, अहमदनगर/ पुणे/ नाशिक.
८. निवड नस्ती (पदु-२)